

Дарик радио, „Седмицата“,
04.04.2020 г.

Управителят на НОИ Ивайло Иванов гостува в предаването „Седмицата“ по Дарик радио

Водещ Кирил Вълчев: Колко електронни услуги предлага НОИ?

Ивайло Иванов, управител на НОИ: НОИ предлага 70 електронни услуги. Лицата, които имат персонален идентификационен код (ПИК) на НОИ, могат да влязат на страницата на института и да правят всякакви видове проверки. Близко 1,5 млн. души имат такъв код и могат да влязат и да направят най-различни справки – могат да научат както какви осигуровки им е платил работодателят, така и колко им е прогнозният размер на пенсията. Могат да видят, ако имат обезщетение за майчинство, кога е начислено, какъв е размерът му и от кога ще го получават. Ако е болничен за временна неработоспособност, могат да видят кога е наредено плащането, кога ще го получат и в какъв размер ще бъде изплатено. Също така могат да се направят различни справки.

Водещ: Има ли нещо, което не можеш да свършиш все още в НОИ по интернет?

Ивайло Иванов: Единственото нещо, което все още не може да се свърши по електронен път, е подаването на заявление за отпускане на нова пенсия и то само в случаите, при които лицето желае да се пенсионира по т.нар. „стара формула“, т.е. с използването на трите най-добри години от преди 2000 г. Само в тези случаи лицата трябва да посетят офисите на НОИ и да донесат необходимите документи. Тези случаи обаче са много малко - за миналата година около 2000 души са минали по този ред в цялата страна. Така че, ако ги разхвърляме на 28 териториални поделения на НОИ, се вижда, че това са по двама-трима максимум на ден, които трябва да минат през офисите ни. Единствено това не може, защото там лицето изрично декларира кои 3 години желае да бъдат взети предвид. Ако лицето желае да му се изчисли пенсията само с данните, налични в регистъра на осигурените лица след 2000 г. т.е. автоматично, би могло да подаде документите си в този ред и електронно. Целта ни е абсолютно всички услуги да бъдат електронизирани и съвсем скоро наистина няма да има услуга, която да не се извършва електронно в НОИ.

Водещ: А този ПИК от къде може да се вземе?

Ивайло Иванов: Лице, което няма ПИК, може да го заяви и по електронен път и в момента, но трябва да има електронен подпис. Който пък няма електронен подпис, може да вземе такъв от фирмите, които издават такива. Те също са направили това да става електронно, като в едномесечен срок това се случва автоматично, след което чрез него по електронен път през Държавна агенция „Електронно управление“ може да се вземе ПИК и с него вече да се получи достъп до е-услугите на НОИ. Другият начин е с посещение на офисите на НОИ. Призовавам обаче хората да се въздържат от това и, ако нямат належащи нужди точно в този момент, да не си изваждат такъв номер. Тези, на които им трябва, нека да си го извадят по електронен път.

Водещ: Преизчисляването на пенсиите на над 250 000 работещи пенсионери служебно означава, че не трябва нищо да правят – нито по електронен път, нито физически да се явяват. 258 000 пенсионери, на които съгласно Закона за извънредното положение служебно ще им бъдат преизчислени пенсиите.

Ивайло Иванов: Това е точно така и искам да обърна внимание към него на всички работещи пенсионери, които тази година са 405 000. Миналата година беше променен

Кодексът за социално осигуряване, като беше дадена възможност на лицата с едно подаване на заявление автоматично да им се преизчисляват пенсиите всяка година без да е необходимо да подават допълнителни документи. 91 000 души миналата година се възползваха от това си право и на тях пенсиите се преизчисляват директно. Други 56 000 си подадоха документите за преизчисление през първите два месеца на годината. Така останаха 258 000, на които пенсиите ще им бъдат изчислени автоматично. Не е необходимо да подават нищо, не е необходимо да идват до офисите на НОИ. Те ще си получат с дата 1 април преизчислените пенсии, като преизчисляването ще стане поетапно и след 1 юли те ще могат да проверят новите им размери, а и всички те ще бъдат уведомени по пощата с писма от кога става това преизчисляване. Могат да го проверят и ако имат ПИК. Подчертавам, че те ще си получат парите с дата 1 април, като самото изплащане, тъй като такава е процедурата, ще започне след 1 юли със задна дата.

Водещ: Тези, на които им изтичат експертните решения на ТЕЛК, също не е нужно да правят нищо, нали? Те са автоматично продължени до 2 месеца след отмяната на извънредното положение.

Ивайло Иванов: Със Закона за извънредното положение тези неща бяха уредени и всички лица, на които телковото решение изтича в периода на извънредното положение, независимо докога ще продължи то, ще имат два месеца след това, когато трябва да минат отново през телковите комисии. Дотогава не е необходимо нищо да правят. За този срок ще им бъдат удължени всички плащания. Така че, те ще си получават абсолютно всички пенсии или плащания, които получават от НОИ.

Водещ: Каква е ролята на НОИ при прилагането на мярката „60/40“? Вие всъщност извършвате само изплащането.

Ивайло Иванов: Точно така! Ние, освен изплащането, правим проверка и на какви суми са осигурени лицата. При мярката, която беше приета, фирмите, които искат да се възползват от нея трябва да подадат в дирекция „Бюро по труда“ разписаните в Постановление 55 на Министерския съвет документи. След като ги подадат и бъдат одобрени, в 7-дневен срок данните за одобрените и правоимащи фирми се изпращат от бюрата по труда в НОИ, където ние изплащаме 60% от осигурителния доход на всички лица на базата на сумите, на които те са били осигурявани в НОИ. Парите се изплащат на фирмите като обща сума, след което НОИ е длъжен да води електронен регистър и в него да бъдат посочени: наименованието на фирмата, броят лица и сумата, с която е подпомогната съответната фирма.

Водещ: Има ли достатъчно пари във фонд „Безработица“, от където се прави изплащането?

Ивайло Иванов: Във фонд „Безработица“ има 438 млн. лв. Вчера, на първо четене, бяха приети промени в Закона за държавния бюджет и сумата, с която беше увеличен фонд „Безработица“, е 1 млрд. лв. Ако, спазвайки процедурата, бъдат приети и на второ четене, във него ще има 1,438 млрд. лв. Към този момент считаме, че тази сума би била достатъчна за покриване на разходите, които ние трябва да посрещнем.

Водещ: От тези таблици, в които е описано кой колко ще взема по тази мярка, ще стане ли ясно и кой върху колко се е осигурявал?

Ивайло Иванов: Да! Както вече казах, ние ще изплатим на базата на осигурителните суми, на които лицата са били осигурявани. Ако някой е изплащал някакви

допълнителни възнаграждения, те са били по друг ред. Сумите, които ще получат фирмите, са изцяло върху осигурителните вноски, които са плащани за всяко едно лице, което поименно ще е посочено, за да бъде подпомогнато. Мярката има за цел, освен да подпомогне фирмите по отношение на разходите, които трябва да извършат за запазване на работещите, да подпомогне наистина най-нуждаещите се - работещите в тези фирми.

Водещ: Знае ли се колко са тези, които не са се осигурявали върху действителните си доходи?

Ивайло Иванов: За момента ние нямаме информация колко точно са те, но е факт, че сега това ще се види, защото в момента, в който ние започнем да изплащаме по този начин, самите хора ще забележат, че сумите е по-малки. Различни експерти твърдят, че около 30% от бизнеса в България са в сивата икономика и точно затова в този момент ще проличат тези, които са осигурявали своите служители на суми, различни от тези, които те са получавали.

Водещ: Очаква ли се да спадне средният осигурителен доход? Той към декември беше 1063 лв.

Ивайло Иванов: Поне засега не се очаква спад на средния осигурителен доход, тъй като при неговото изчисляване се вземат за база данните от предходното тримесечие. Може би, в по-дългосрочен план би имало определена корекция, ако тази криза продължи доста по-дълго време.

Водещ: Какво мислите за практиките от други държави да се освобождават от осигурителни вноски всички бизнеси или поне наистина засегнатите?

Ивайло Иванов: Това е един въпрос, който у нас трябва българското правителство да реши. Моето лично мнение е, че не трябва да се освобождават от осигурителни вноски лицата, защото това в един момент би изглеждало като някакво облекчение, но не е съвсем така, когато говорим за бюджета. НОИ харчи на месец за плащане на пенсии и различни видове обезщетения малко над 1 млрд. лв. Ако тези осигурителни вноски не постъпват в държавното обществено осигуряване, тези разходи ще трябва да бъдат покрити от различни резерви в държания бюджет. Просто няма от къде другаде да дойдат средствата, а в момента, в който средствата в НОИ са недостатъчни, ще се изпитат сериозни затруднения в плащането. Засега обаче опасност няма. Бюджетът на НОИ е 12,5 млрд. лв. Той е достатъчен да покрие всички разходи, които са необходими. Допълнителен буфер ще е и този 1 млрд., с който ще бъде коригиран бюджетът, ако бъдат приети промените в закона. Така че, той ще стане 13,5 млрд. лв.

Водещ: Този милиард идва за обезщетенията за безработица?

Ивайло Иванов: Той е за безработица и за плащанията по мярката „60/40“.

Водещ: Тоест, няма риск да няма пари за пенсии и обезщетения?

Ивайло Иванов: Мога категорично да заявя, че към този момент няма риск за изплащане на обезщетенията и пенсиите на гражданите.

Водещ: Този 1 млрд. лв. средно месечно каква част от него идва от осигурителните вноски?

Ивайло Иванов: Около 63 % приходите на ДОО идват от осигурителни вноски.

Водещ: Ако всички спрем да плащаме осигурителни вноски, както правят в някои държави, просто 2/3 от парите няма от къде да дойдат, освен от бюджета.

Ивайло Иванов: При подобен сценарий няма да има от къде да дойдат тези средства. Тогава ще трябва бюджетът да покрие тази разлика, което ще постави под въпрос разходването на средства по други пера.

Водещ: Колко са в болнични с причина „карантина заради коронавирус“?

Ивайло Иванов: 2300 в болнични заради този вид карантина. Общият брой на болничните листове за карантина от началото на извънредното положение карантина е 5700.

Водещ: Тези 2300 в болница ли са?

Ивайло Иванов: Не, не са в болница.

Водещ: Излиза, че повечето, които са в карантина, не са в карантина заради коронавирус.

Ивайло Иванов: Миналата година не го е имало рискът „карантина поради коронавирус“ и въпреки това близо 3000 души са били под карантина в държавата. Така че, има различни видове карантини. Това, че са издадени 2300 болнични листове, свързани с коронавирус, не означава, че толкова лица са се разболели от коронавирус. Голяма част от тях са поставени под карантина, защото са се върнали от друга държава и медицинското лице им е издало болничен лист за четиринадесет или повече дни. Не е казано, че те задължително са проявили симптоми на болестта.

Водещ: Управителят на НОИ Ивайло Иванов в „Седмицата“ по Дарик радио.